

okresů jsou o tomto tématu tři velmi poučné články. Jest známo, že otázka finančního hospodářství komun u nás — jako v Evropě vůbec — přichází do stadia kritického, k čemuž přispívá i spor o účelnosti a prospěšnosti, po případě o mezích působnosti samosprávy oproti správě státní. Na poli administrativním byla otázka ta u nás po převratu formálně rozřešena zákonem župním, jehož výsledek prakticky se zkouší právě na Slovensku, na poli finančním však — a to hlavně v zemích historických — bojují úporně proti sobě dva výše zmíněné principy. Jasně názory obou táborů možno poznati v uvedených třech článcích. Z nich prvé dva (a to prof. Dr. Horáčka a Klapky) byly proneseny na IX. řádném sjezdu českých okresů, a místo to udává jich tón, kdežto třetí pochází od reprezentanta státní moci finanční (min. r. Dr. Bol. Fux).

Stanovisko svazů samosprávných jest toto: Samospráva představuje živél, kde se projevuje vůle lidu a národa. Za Rakouska byla místem pro tento účel jediným, nyní jest, aspoň místem pro občanskou výchovu státních příslušníků. K této činnosti samosprávy politické jaksi přistupuje povinnost plniti určité úkoly hospodářské místního rázu (policie, komunikace, zdravotnictví a pod.). Ke všemu tomu potřebuje samospráva finanční prostředky. Hospodářství obecní a okresní, jako jiná hospodářství veřejná, byla válečnými a poválečnými důsledky porušena a zákony z r. 1921 toliko částečně přinesly sanaci, nikoli však definitivní ozdravení. Tato nesmí však býti prováděna na úkor omezování oboru působnosti samosprávných svazů. Zastanci samosprávy katexochén nesouhlasí s radikální přeměnou dnešní finanční soustavy, speciálně ne s omezením práva přírážkového; nanejvýše spokojili by se s úpravou přidělovou, ovšem za příslušných kautel. »Poměr mezi státem a samosprávnými korporacemi, který nyní není nejrůžovější, musí býti postaven na půdu vzájemné důvěry.«

Nepochopitelný jest odpor této skupiny proti ustanovení § 32 finanční novely (daně a přírážky z podniků veřejně účtujících nesmí činiti více než 80% čistého zisku!). Odůvodněny jsou výtky na opožděné předpisování daní a odvádění jich výtěžků. Stanovisko samosprávy jest v teorii i praxi mírně konservativní.

Naproti tomu správa státní a teoretické finanční výsosti státní vytýkají samosprávě nepřilíš velký ohled na zájmy všeobecně prospěšné, ukazují na egoismus obcí a jiných komunálních svazů, na to, že obce nestanoví si potřeby své podle příjmů, nýbrž naopak, a zazlívají jim velké výdaje osobní. Staví se ostře proti systému přírážkovému v nynější jeho podobě známými slovy, že »přírážky ruínují státní daň«, a ač nemohou odhodlati se ke zrušení tohoto systému, hledí ho omeziti a v důsledcích jeho pokud možno dohlédacím a represním právem vyšších úřadů. Příjmy samosprávných svazů budou prý rozmnoženy jednak dotacemi, jednak povolením samostatných dávek, jež by přivedly do finančního systému samosprávného pružný element. Ovšem zastanci mínění finanční správy státní neustále opakují, že nutno pracovati od zdola a nikoli od shora. Ani stát nespasí přiděly finance samosprávné, neboť jeho prostředky nejsou neobmezené. Obce musí se omezit, neboť není možno, aby přiděly nahrazovaly to, co by se mohlo a mělo nahraditi spořivostí.

Proti tomu druhá strana uvádí, že stát dívá se na samosprávu jako na marnotratného syna, a že tato nemůže se omeziti více, než nyní již činí.

Jisto jest, že obce po převratu nezachovávaly vždy správnou finanční politiku, a že se budou musiti omeziti ve svých potřebách, pokud nezískají úhradu pro ně jiným způsobem, než neustálým silným zatížením poplatníků daní přírážkám podrobených. Toho jsou si vědomy obě strany, ač přiznati jest to těžko. K ozdravovacímu procesu finančnímu musí se své strany přispěti i obce snížením daňového břemene. dnk.

Immunita členů zákonodárných sborů. Když v době absolutního státu a kabinetní justice postupem času tradicí a zvykem, a po případě revolucí, vytvářely se sbory zákonodárné, které s panovníkem dělily se

o moc zákonodárnou a dosahovaly vlivu na moc vládní, bylo samozřejmým požadavkem, aby členové těchto sborů byli nadáni neodvislostí vůči panovníku, jenž by pro jejich činnost v parlamentě se na nich mohl mstít, nebo jim v ní úplně překážeti. V těch dobách se vyvinula parlamentní imunita, že totiž členové zákonodárných sborů nesměli býti pohnáni před soud bez svolení příslušného sboru. Ustanovení to bylo nutné, rozumné a účelné. Vzniklo v mateřské zemi parlamentarismu a přeneslo se do všech ústav. Než doby se změnily. Justice stala se neodvislou, řídící se pouze zákony. Absolutní panovníci mizeli a konstituovány státy právní, kde i správa řídí se zákonnými předpisy. Místo panovníka vládne nyní ministerská rada, jež jest výborem parlamentní většiny. Je na snadě myšlenka, že nyní není potřebí parlamentní immunity, když vše jest ve státě ovládáno právem, jemuž podléhají všichni občané bez výjimky. Než na místě absolutního panovníka může nastoupiti absolutistická parlamentní většina, jež může vůči protivníkům politickým býti krutější než jednotlivec. Nutno proto i za změněných poměrů politických ponechati institut immunity. Než nutno dobře rozeznávat a míti na paměti účel její. — Mám za to, že u nás nechápou se správně tyto věci. Jestliže poslanec nebo senátor dopustí se trestního činu, jenž s výkonem mandátu nemá pranic společného, ba přímo přičí se mu, dejme tomu, když poslanec nebo senátor dopustí se přestupku urážky cti svého spoluobčana, jest jen slušno a spravedливо žádati, aby pro něho platilo to, co pro každého jiného občana: aby byl před nestranným soudem žalován a potrestán, a není tendencí immunity poslanecké, aby vydán soudu nebyl. Immunitní výbor a sbor zákonodárný nemá rozhodovati, zda člen sboru dopustil se trestního činu a zda je potrestání hoden, či nikoli, k tomu v právním státě jsou soudcové, nýbrž má pouze rozhodnouti, zda trestní stíhání v tom kterém případě bylo proti členu sboru zavedeno pro jeho činnost jako poslance nebo senátora, nebo aby tato jeho činnost jeho byla překročena nebo stížena. Několik posledních událostí v našem životě politickém nesvědčí o tom, že by příslušní činitelé si byli tohoto stanoviska vědomi. Tvoří se tak dvojí právo v demokratické republice: jedno pro členy zákonodárných sborů, a druhé pro ostatní občany. Neustále se tvrdí, že parlamentarismus jest v krizi. Nevěřím tomu, nutno však změnit stanovisko ve věci immunity členů sborů zákonodárných, a speciálně v deliktech rozhodně nepolitických.

Dr. Karel Novák.

LITERATURA.

Josef Šusta: Dějiny Evropy v letech 1812—1870. I. — Praha. «Vesmír». Děj. nového věku. 1922. 8°. str. 306. — Jest málo knih v nynější vědecké literární produkci význačných, ale ještě řidší jsou díla, jež přesto, že jsou pracována metodou přísně vědeckou, otvírají se i širší vzdělané veřejnosti. K nim patří nesporně tato práce Šustova, v níž své myšlenky vykládá historik-vědec způsobem přístupným, aniž by co musil při tom slevovati se svého kritického stanoviska, nikoliv úzkému kroužku odborníků, nýbrž průměrným vysokoškolským inteligentům. Dílo jeho vzniklo vlastně z přednášek, jež konal na diplomatických kursech. Tím si vysvětlíme formu, neboť v těchto kursech stejně zasedá vedle odborníka-historika, právník, inženýr, politik atd. Ale nutno je říci již předem, že forma tato je skvělá; Šusta je mistr slohu, nebojí se řečnického obratu, dovede však voliti vždy výraz přiléhavý, který vystihne situaci do posledního detailu. Způsob jeho vyjadřování dosvědčí pravdivost slov, že k zhodnocení obsahu nedostačí jen ovládati věc, nýbrž mnoho záleží na podání, jež úplně se kloní ke zvyku galskému a odtahuje od strohé a drsné formy germánské. To je jistě první dojem, jímž na Vás působí